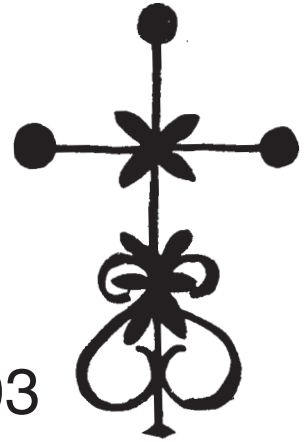

TARVAS KOTISEUTULEHTI

N:o 1, 2003

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

TARVASJOEN KOULU 120 VUOTTA

Rippikoulukuva vuodelta 1915. Kirkkoherrana K.K. Turtola ja kanttorina J.V. Heerman. Kotiseutuarkisto.

Kiertokoulu Suurilassa vuonna 1908. Opettajana Maiju Seimelä. Kotiseutuarkisto.

Historia kertoo, että Tarvasjoella kuten koko Suomessa kirkko aloitti kansanopetuksen 1600-luvulla vaatien kinkeillä väestön opettelemaan lukutaidon ja oppimaan kristinoppia. Opetus oli perheiden vastuulla. Vasta 1700-luvulla kirkko vähitellen ryhtyi antamaan myös opetusta. Näin Tarvasjoella, eli silloisessa Euran saarnahuonekunnassa rippikoulu aloitti toimintansa 1767. Lisäksi tiedetään vuosina 1780-1810 täällä toimineen kaksi yksityisopettajaa koulumestarit Johan Brungström ja Henrik Lundelin, jotka maksua vastaan antoivat yksityisopetusta, eli pitivät ns. lukkarinkoulua, jonka tunnemme Kiven Seitsemästä Veljeksestä.

Vuonna 1848 alkoi täällä seurakunnan kiertokoulu. Yhdessä Marttilan ja Kari-naisten kanssa palkattiin koulumestariksi matruusi Juha Brass. Hän piti koulua Euralla 5-6 viikkoa vuodessa ja sinne oli mahdollista päästä kaikkien lasten 40 kopekalla oppia saamaan. Vuonna 1864 Eura otti oman kiertokoulunopettajan, joka kolmessa piirissä opetti jo 8 kuukautta vuodessa. Myös pyhäkoulun aloitti saarnaaja Adolf Lindman 1857. Kiertokoulu toimi vuoteen 1923 asti, jolloin uuden oppivelvollisuuslain mukaan seurakunta luovuttu sen kunnan alakouluksi.

Kansakoulun perustaminen.

Vuonna 1866 annettiin maaseutua koskeva kansakouluasetus Suomen kansakoulujen isän Uno Cygnaeuksen perusteellisen valmistelun tuloksena. Vain vuotta aikaisemmin oli annettu asetus maaseudun kunnallisesta itsehallinnosta. Sen mukaisesti vasta 1869 lähti Tarvasjoenkin kunnallishallinto alkuun. Kansakoulujen perustaminen oli kuitenkin vieläkin hitaampaa. Vuonna 1872 oli kansakoulu vasta 132 kunnassa, kun kunnia oli tuolloin 465. Kymmenen vuotta myöhemmin oli maaseudulla 457 kansakoulua, joissa oli opettajia 464 ja oppilaita lähes 18 000. Samana vuonna arvi-

oitiin, että Suomessa vain joka kymmenes osasi kirjoittaa, mutta lukutaito oli paljon yleisempää. Samana vuonna vasta puolella kaupungeista oli kansakoulu. Maaseudun koulut olivat nelivuotisia ns. yläkansakouluja. Alkuopetuksen antoivat edelleen seurakuntien kiertokoulut.

Ensimmäisen kerran puhuttiin kansakoulun perustamisesta Euran kappelin kuntakokouksessa 1877, jolloin päätettiin tallettaa valtiolta saatavat viinaverorahat tulevan kansakoulun pohjarahastoksi.

Seuraavaksi historiamme kertoo: ”Kun sitten 2.3.1880 maassamme vietettiin suurin juhlallisuuksin suuriruhtinaamme, keisari Aleksanteri II:n valtaistuimel-

Euran koulu, jossa Tarvasjoen ensimmäinen kansakoulu aloitti 120 vuotta sitten. Kunnan arkisto.

Euran koulun oppilaat vuonna 1910, opettajana Vilho Mattila. Oppilaita hänellä oli 50. Alli Koskirannan valokuvakokoelma.

le nousun 25-vuotispäivää, Euran kuntakokous piti juhlapäivän aattona erityisistunnon, jossa se yksimielisesti päätti tämän ikimuistettavan päivän kunniaksi ryhtyä toimenpiteisiin kansakoulun perustamiseksi kuntaan. Eikä hetken tunnelmissa tehty päätös jäänyt vain paperille, vaan 3.8.1881 pidetty kuntakokous päätti kahden vuoden kuluessa rakennuttaa kansa-

koulun Euran kylään, mistä lukkari Heikki Widgren lahjoitti tarvittavan tonttimaan Simolan Pärkinmäestä ja ratsutilallinen Juha Nokka tarjoutui 500 markalla myymään tulevan opettajan tarpeiksi 2 tynnyrin alan laajuisen Kirkkoveräjänumpiaindan peltomaan. Koulu myös rakennettiin ja avasi ovensa elokuussa 1883 paikkakunnan varhaisnuorisolle.”

Euran koulun vihkiäiset pidettiin 11.9.1883. Ensimmäiseksi opettajaksi valittiin Juho Leppälä Metsämaalta ja hänellä oli oppilaana 44 tyttöä ja poikaa. Euran koulun alakoulurakennus valmistui 1941. Euran koulun pitkäaikaisia opettajia ovat olleet Vilho Mattila 1909-1949, Yrjö Aaltonen 1949-1972, Elvi Aaltonen 1957-1993, Aarne Salo, joka Alikul-

malla oli ollut vuodet 1959-1972, jatkoi Euralla 1973-1983 ja Osmo Ahtinen, joka oli toiminut Horrisissa vuodesta 1957, jatkoi myös Euralla johtajaopettajana 1972-1993. Mainittakoon lisäksi, että kiertokoulun opettajana 1903 aloittanut Maria Seimelä jatkoi alakoulunopettajana yhtäjaksoisesti vuoteen 1941.

Suurilan vanha koulu vuodelta 1905. Kotiseutuarkisto.

Suurilan koulu.

Euran koulun oppilasmäärä ylitti ajoittain yhdelle opettajalle sallitun 50 oppilaan rajan ja kun 1898 annettu piirijakoasetus velvoitti kunnat jakamaan alueet sellaisiin koulupiireihin, ettei oppilaan koulumatka muodostu viittä kilometriä pidemmäksi, perustettiin pitäjään toinen koulu Suurilaan 1902. Se aloitti saman vuoden syksyllä Seppälän Tuomolassa. Uuden koulutalon Suurila sai 1905. Tämä koulutalo tuhoutui tulipalossa

7.4.1963 ja uusi koulu rakennettiin 1964. Alakoulu Suurilaan rakennettiin 1926.

Suurilaan tuli vakinaiseksi opettajaksi 1904 Emilia Helve, joka toimi täällä opettajana 42 vuotta. Tuosta ajasta hän opetti vielä poikien käsitöitä 30 vuotta. Myös ensimmäiseksi alakoulun opettajaksi 1926 tullut Alli Keskitalo opetti Suurilassa 36 vuotta. Kolmas Suurilan pitkäaikaisista opettajista oli Viljo Laakso, joka tuli tänne 1954 ja toimi vuoteen 1991 asti. Oppilasmäärien vähetessä Suurilan koulu loppui 1993.

Liedonperän koulun oppilaita ryhmäkuvassa ilman opettajaa 1930-luvun alussa. Aino Nurmen kokoelma.

Liedonperän koulu

Tarvasjoen kolmas koulu aloitti Jauholan Yli-Mängillä 1913. Koulun ensimmäiseksi opettajaksi valittiin Matilda Hinkka. Tämä tarmokas opettaja opetti Liedonperässä vuoteen 1953 eli 40 vuotta. Uusi koulutalo rakennettiin Liedonperään vuonna 1920. Alakansakoulun sai Liedonperä 1925. Kunnan väkiluvun ja oppilasmäärien vähetessä koulu lopui peruskouluun siirryttäessä ensimmäisenä Liedonperässä vuonna 1967. Kunta möi kiinteistön yritys- ja asuntotarkoitukseen. Alakoululla toimi 1990-luvulle asti Liedonperän sivukirjasto, kunnes sivukirjastot lopetettiin.

Alikulman koulu

Alikulman kansakoulu aloitti Karhulan Yli-Anttilassa vuonna 1919. Oman koulutalon koulu sai 1924, jossa oli tilat myös alakoululle. Ensimmäinen vakiuinen opettaja Väinö Vastamäki toimi 1922-1942 eli 20 vuotta, jonka jälkeen hän siirtyi Osuuskassan johtajaksi. Myös ensimmäinen alakoulunopettaja Helmi Lehtinen toimi pitkään 25 vuotta. Oppilasmäärien vähetessä kyläkouluista toisenä lakkautettiin Alikulman koulu 1972. Rakennus myytiin kolmen perheen asunnoksi.

Alikulman koulun oppilaat vuonna 1962. Opettajana Aarne Salo. Kunnan arkisto.

Suurilan uusi koulu, joka rakennettiin palaneen tilalle vuonna 1964. Kunnan arkisto.

Kouluruokailu alkamassa Suurilan koululla vuonna 1920. Ruuan keitti opettaja Emilia Helve. Kouluruokailu tuli pakolliseksi vasta 1948. Elsa Heikkilän kuva.

Liedonperän eli Jauholan koulu 1920-luvulla.

Liedonperän kansakouluorkesteri vuonna 1963. Johtaa Opettaja Ilmi Arjola. Kunnanarkisto.

Alikulman koulu 1920-luvun lopulla. Kotiseutuarkisto.

Horristen koulu

Sodan jälkeisen siirtoväen asutuksen lisäessä väkilukua ja suurten ikäluokkien syntyessä perustettiin Tarvasjoelle vielä viides kansakoulu Horrisiin 1949. Se aloitti Horristen Penttilän päärakennuksen korjatuissa tiloissa, kunnes uusi koulurakennus valmistui 1957. Koulun ensimmäisenä opettajana toimi Hilka Kuukkala. Myös Horrisissa toimi pitkään opettajana Osmo Ahtinen vuosina 1957-1974 jatkaen Euralla eläkkeelle siirtymiseensä 1993 asti eli 36 vuotta. Vuonna 1974 Horrisiin opettajaksi tullut Pekka Saarnivaara jatkaa edelleen Euran koulussa, samoin kuin 1976 Horrisiin tullut Marja Koponen. Tarvasjoen koulun valmistuttua 2001 ja opetustoimen

Horristen vanha koulu vuonna 1949. Kotiseutuarkisto.

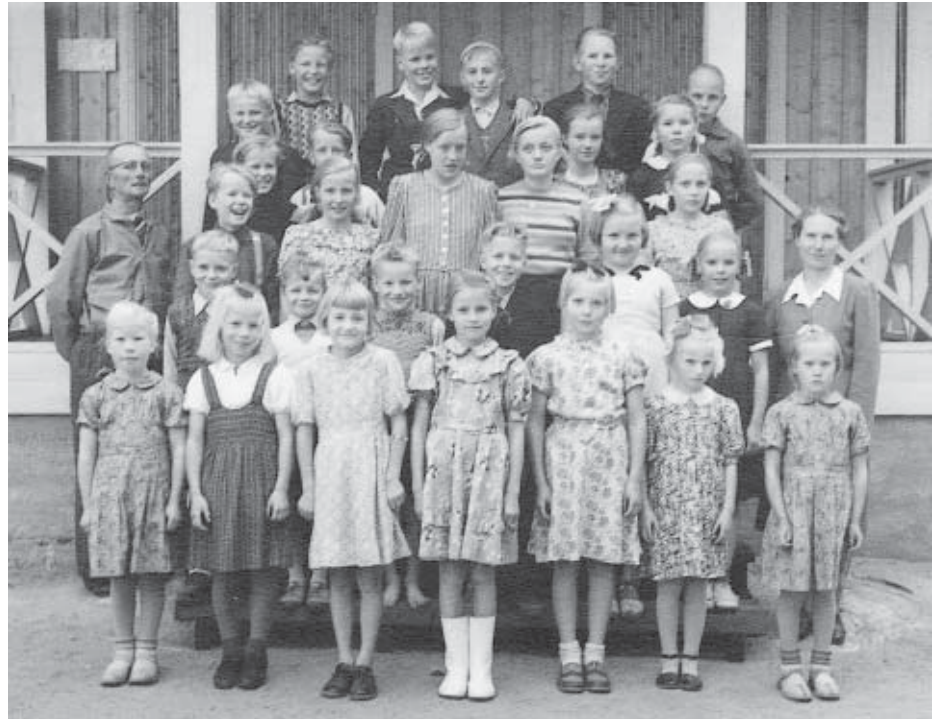

Horristen uusi koulu vuonna 1960. Kunnan arkisto.

keskityttyä yhteen kouluun, Horristen koulun toiminta loppui. Sen jälkeen siellä on toiminut ryhmäpäivähoito ja kansalaisopisto.

Tarvasjoen koulu valmistumisen jälkeen talvella 2001. Kunnan arkisto.

Horristen koulun ensimmäiset oppilaat 1949-1950. Opettaja Hilka Kuukkala ja käsityöopettaja Juho Salonen. Kotiseutuarkisto.

Tarvasjoen koulun musiikkiluokka Kultasirkut. Koulun arkisto.

Esikoululaiset perunapellolla kuten ennen vanhaan. Koulun arkisto.

Esikoulun suosittu joulujuhlat 2002. Koulun arkisto.

Esikoululaiset koulun vihkiäisissä esiintymässä. Koulun arkisto.

Jatkokursseista peruskouluun.

Lukuvuoden 1928-29 alusta alkaen Tarvasjoella oli oppivelvollisuuslain määräämä kuusivuotinen kansakoulu joka koulupiirissä ja sen lisäksi annettiin jatkokursseilla iltaisin lisäopetusta koulunsa päättäneille. Vuonna 1948 kansakoulut määrättiin 7-luokkaiseksi. Uusi kansakoululaki annettiin vuonna 1957, joka määräsi, että 6-vuotisen varsinaisen kansakoulun lisäksi kunnassa on oltava 2-vuotinen kansalaiskoulu.

Silloin Tarvasjoki ryhtyi kansalaiskoulussa yhteistyöhön Karinaisten kanssa.

Koulua pidettiin osin molemmissa kunnissa muutamia vuosia, kunnes sopimuksen mukaan kansalaiskoulu piti rakentaa Tarvasjoelle. Karinaisten kuitenkin vaadittua sopimuksesta poiketen koulun rakentamista Kyröön Tarvasjoki luopui yhteistyöstä ja jatkoi poikkeusluvalla yksin omaa kansalaiskoulua. Neuvotteluja alettiin käydä nyt yhteistyöstä Liedon kanssa. Liedon mennessä peruskoulukokeiluun pääsi Tarvasjoki Lietoon liittymällä vuonna 1967 myös kokeiluun mukaan jo aikaisessa vaiheessa. Tarvasjokelaisten peruskoulun yläaste tuli si-

ten Lietoon. Näin Tarvasjoki siirtyi lukuvuoden 1972-1973 alusta ensimmäisten kuntien ryhmässä peruskouluun. Eri-tyisopetuksessa ryhdyttiin 1968 yhteistyöhön Liedon Tapulikujan koulun kanssa. Liedon kanssa perustettiin 1970 myös yhteinen kansalaisopisto

Esikoulu aloitettiin Tarvasjoella kokeiluna 1997 Horristen koululla. Samana vuonna oli herännyt ajatus rakentaa oma yläaste Tarvasjoelle. Sitä ryhdyttiin myös suunnittelemaan ja rakennusaikaisen rahoituksen varmistuttua vuonna 2000 myös rakentamaan. Siten yhtenä-

nen perusopetus esikoulusta yläasteelle voi alkaa 2001 yhtenä kouluyksikkönä kunnan keskustassa.

Näin Tarvasjoen koululaitoksen kehityksen kehä oli jälleen palannut samalle mäelle, mihin kunnan ensimmäinen kansakoulu 120 vuotta sitten oli perustettu. Oppilasmäärä vain oli kasvanut 44 oppilaasta lähelle 300 ja opettajien määrä yhdestä noin kahteenkymmeneen. Ikävuotiaan koulu juhlii syksyllä. Kotiseutumuseon eräs osa kertoo näyttelyllä koululaitoksen historiasta Tarvasjoella koko kesän ajan.

Tarvasjoen pappilan pojan viimeinen päivä

Tarvasjoen ensimmäisen kirkkoherran Kaarlo Kustaa Turtolan vanhin poika oli Usko Johannes eli **Jussi Turtola**. Hänen veljenpoikansa dos. Martti Turtola on kirjoittanut setänsä elämänvaiheista ja traagisesta kaatumisesta 29.8.1941 Kies-tingin seudulla muistelmateoksen Kyllä täällä kaatuakin voidaan, Otava 2000.

Kirjan lopussa kirjoittaja kuvaa Jussi Turtolan viimeistä päivää ja hautausta. Teoksessa on myös Jussi Turtolan osittain taannehtivia päiväkirjan muotoon kirjoitettuja muistelmia, jotka ovat fiktiivisiä, kuviteltuja. Ne perustuvat kuitenkin Jussin kirjeisiin ja läheisten ihmisten kertomuksiin.

Jussi Turtola oli päättänyt lähteä 29.8.1941 henkilökohtaisesti tiedustelemaan voidaanko rakentaa Yläjärven – Kapustajoen linjalle uutta puolustuslinjaa. Ennen lähtöään ev.-luutn. Turtola kertoo lukeneensa hänelle rakkaasta sotilaiden rukouskirjasta ”Rukouksen taisteluun lähettäessä”. Se kuului näin:

”Kaikkivaltias, armollinen Jumala! Suo minulle luja ja rohkea mieli, että voisin täyttää uskollisesti tehtäväni ja velvollisuuteni isänmaani puolustajana. Sinun haltuusi jätän minä itseni, elämäni ja henkeni, turvautuen sinun armoosi, luottaen siihen, että minä Poikasi Jeesuksen Kristuksen sovitusyön perusteella saan olla sinun omasi elämässä ja kuolemassa. Jumalaan minä luotan ja ylistän hänen sanaansa, Jumalaan minä turvaan, enkä pelkää. Mitä liha minulle tekisi?”

Näin siis pappilan poika aloitti sotatoimensa. Varmaan kodin opetukset olivat muovanneet hänen elämänasennettaan Jumalaan turvautumisessa kaikissa elämän vaiheissa. Tätä rukousta lukivat monet sotilaamme rintamalla, mutta merkille pantavaa on, että hän korostaa juuri tätä rukousta itselleen rakkaaksi. Näin vakavalla mielellä viime sodissamme taisteltiin. Sotilaat ja lotat tajusivat, että nyt on kyse kansamme ja koko Suomen kohtalosta.

Tarvasjoen vapaussoturit ryhmäkuvassa. Seisomassa vas. Kalle Keskitalo, Rikh. Ali-Mattila, Erkki Yrjänä, Otto Vesamo. Istumassa Paavo Maunula, Valtteri Isotalo, Jussi Turtola, Viljo Turtola ja Antton Knaapi. Erkki Yrjänän kokoelma.

Onnettomasti päättyneet tiedusteluretki

Martti Turtola kertoo setänsä saaneen tukikohdasta ryhmän, jossa ev.luutn. Turtolalla ryhmänjohtaja ja taistelulähtö olivat keskellä, viisi kiväärimestä edessä ja neljä kiväärimestä taaempaan. Käveltiin suolla pitkään, hikoiltiin. Yht’äkkiä huomattiin kahdeksan ruskeapukuista venäläistä istuskelemassa ruokailen kaatuneella puulla ja mättäillä. Vihollinen ei huomannut suomalaisia. Turtola päätti yllättää venäläiset.

Kun oli edetty muutamia kymmeniä metrejä, suomalaiset huomattiin. Osa vihollisista juoksi aseisiin taaemmas, osa lyöttäytyi maahan ja avasi tulen. Suomalaisen ryhmänjohtajalla oli konepistooli, muilla miehillä kiväärit ja Turtolalla pistooli. Mutta nyt petti tekniikka. Ryhmänjohtajan konepistooli kieltäytyi toimimasta. Ei auttanut muu kuin iskeä konepistoolin perällä vihollinen kuoli-aaksi niin, että konepistoolin tukki murtui. Tässä oli taas sodan julma laki: tapa tai tule itse tapetuksi!

Jussi Turtolan lähtö

Taisteltiin upottavassa suossa. Jussi Turtola huomasi lähettinsä kaatuvan rahkasammaleeseen, häneen oli osunut. Vihollisen pikakiväärin piippu kääntyi sitten kohti suomalaisten johtajaa. Turtola yritti suojautua, mutta palleankohdalla tuntui kummallinen isku. Nyt osui, hän tajusi. Mutta ei koskenut. Turtola kaatui. Veljenpoika kuvailee näin:

”Hän kaatui pitkin pituuttaan pehmeälle sammalikolle, josta hänen sieraimiinsa tunkeutui kirpeä sammaleen ja suopursun lemu. Ruskea suovesi solahti vasten kasvoja. Pikakiväärisuihku, useita luoteja oli lävistänyt hänen palleansa, vatsan ja tunkeutunut ulos selästä. Mutta hän ei menettänyt tajuntaansa. Vuoto-shokki, mutta vahingoittumaton sydän pumppasi vielä verta aivoihin. Kaikki näytti silmissä äärimmäisen selkeältä, suo, lähestyvät omat miehet. Kylmä suovesi oli ensin kastellut asepuvun, mutta nyt alkoi tuntua lämmintä pitkin vartaloa. Vatsasta pulppuava veri laajeni punaiseksi renkaaksi asepuvun etumusta-

aan ja selkään. Miehet yrittivät repiä asetakkia auki, mutta kaikki oli toivotonta. Ääretön voimattomuuden tunto levisi haavoittuneen jäseniin. Hän pyysi ryhmänjohtajaa ottamaan sormuksen ja kellon ja lähettämään ne kotiin. Viimeinen tervehdys vaimolle ja lapsille.”

Ylipäällikkö, marsalkka Mannerheim ylensi kaatumista seuraavana päivänä 30.8.1941 Jussi Turtolan everstiksi ja myönsi hänelle I.luokan Vapaudenristin miekkojen kera 12.9.1941 eli samana päivänä, jolloin Jussi Turtola haudattiin Helsingin Hietaniemen sankarihautausmaahan.

Kallis uhri

Kuoleman lähestyessä ihminen voi saada voimakkaan todellisuuskokemuksen. Koko olemassaolo ilmenee hänellä silloin ihmeen kauniina arvona. Kirjallisuudessaakin on tästä runsaasti kuvauksia. Esim. Dostojevskin kertomuksessa *Marttyyri* kuolemaantuomittu näkee koko sen maailman ihanuuden, joka hänen on pian jätettävä. Terveen ihmisen fyysikka kuoleman hetkellä lataa ilmeisesti kaiken voimansa taistellakseen kuoleman tuhoa vastaan, kunnes joutuu antamaan periksi. Ajatukset, tunteet ja aistit terävöityvät. Kirjan kuvaus Jussi Turtolan kuolemasta tuo mieleen edellä mainitun ilmiön.

Kuolevalla Jussilla oli vielä mahdollisuus muistaa kotiväkeä ja lähettää heille terveiset. Kivut eivät vaivanneet. Näkö oli terävöitynyt. Verenvuodon lisääntyessä ja veren tuoman hapen loppuessa aivoilta raukeus ja voimattomuus levisi yli ruumiin. Jussi Turtola oli kuten kymmenet tuhannet kansamme sotilaat ja lotat antanut kaikkensa vapaan isänmaan ja suomalaisen elämänmuodon sekä länsimaisen demokratian puolesta. Sankari-vainajien antaman uhrin arvon tajuamme katsomalla Neuvostoliiton valtaamia maita, joissa vasta nyt 60 vuotta myöhemmin opetellaan elämään demokraattisessa ja länsimaisessa kansalaisyhteiskunnassa. Kuinka paljosta me nykyiset suomalaiset saamme olla kiitollisia vapauttamme puolustaneille sukupolville!

Jouko Kyyrö

Tervehdys Tarvasjoki

Allekirjoittanut on Tarvasjoen pappina ainakin tämän kesän ja toivoo kovasti saavansa jatkaa syksystäkin eteenpäin niin kauan kuin Simo Rundgren on eduskunnassa. Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli on joka tapauksessa määrännyt minut Paimion virkani ohella hoitamaan Tarvasjoen papin hommia toistaiseksi. ”Toistaiseksi” tarkoittaa tätä kesää ja ”Paimion viran ohella” tarkoittaa sitä, että 35 prosenttisesti voin Tarvasjoella tehdä työtä. Se on sääli, vähän, käytännössä aika menee jumalanpalvelusten, kirkollisten toimitusten ja juoksevien asioiden hoitamisessa. Mutta siinä vaiheessa, kun toivottavasti saan tuomiokapitulilta luvan olla täällä ihan kokopäiväisesti, haluan ja puhkun intoa tehdä työtäni Tarvasjoen seurakunnan ja seurakuntalaisten hyväksi.

Olen syntynyt 12.4.1968 Mellilässä perheen esikoisena. Jo vuoden vanhana pääsin muuttamaan vanhempieni kanssa Koskelle Tl. Siellä olenkin viettänyt lapsuuteni ja nuoruuteni. Isä on maanviljelijä ja äiti pankkitoimihenkilö. Minulla on kaksi pikkusiskoa. Koski oli luonnikas paikka kasvaa, Hevonlinnan maisekat ovat kotikonttuni ja koulunikin sain omassa pitäjässä käydä. Arvostankin kovasti Tarvasjoen ratkaisua panostaa koulutoimeen.

Vahvan hengellisen kasvualustan sain rovasti Eino Lehtisaaren paimennuksessa. Jo pienestä pitäen olen kasvanut seurakuntaan. Olin innokas kerholainen, pyhäkoululainen ja rippikoululainen. Iän

karttuessa pidin itse kerhoja ja pyhäkouluja, olin kesät leireillä isosena ja hautausmaalla työn touhussa. Seurakuntaelämän lisäksi lapsuuteni ja nuoruuteni täytyi urheilusta.

Lukion jälkeen halusin kuitenkin vielä mieltä, mikä minusta isona oikein tulee ja kuulostella kutsumustani. Vietin vuoden Karkun evankelisessa opistossa ja sen jälkeen pääsin Helsingin yliopiston teologiseen tiedekuntaan. Viitisen vuotta opiskeltuani valmistuin teologian maisteriksi vuonna 1993, juuri pahimpaan lama- ja työttömyysaikaan. Vajaan vuoden kiivaan työnskelun jälkeen pääsin Piikkiön seurakuntaan nuorisotyöntekijäksi. Vuonna 1996 tammikuussa Paimion seurakunta kutsui minut nuorisopapiksi ja sitä myötä sain pappisvihkimyksen. Pappuus on syvästi osa minuutta ja nöyrästi ja kuuliaisena Jumalalle haluan tätä työtä tehdä. Rehelliisesti ja avoimin mielin.

Asustelemme Paimiossa Vistalla viime vuonna ostetussa omakotitalossa. Perheeseen kuuluu aviomies Voitto – hän työskentelee VR:llä työnjohtajana – ja kaksi lasta. Martti on 10-vuotias ja Mirjam menee syksyllä kouluun. Perheasioissa elämä on kolhinut. Olen naimisissa toista kertaa, ensimmäinen liitto kariutui, vaikkon millään olisi sitä halunnut. Perhe on minulle Jumalasuhteen lisäksi kaikkein tärkein asia. Omat ja muittenkin lapset ovat minulle sydämen asia. Niin harvoin maailmassa ajatellaan asioita lapsen näkökulmasta. Lapsilta olen paljon oppinut

Sukulaisperheen vauvaa, Saana Kia Susanna, kastamassa Piikkiössä. Mukana myös lapsukaiseni Martti ja Mirjam.

myös uskonasioissa ja ymmärrän hyvin, miksi Jeesus asetti lapsen kuvaksi Jumalan valtakunnasta. Jokapäiväisessä arkisessa tuoksinassa koitan pitää mielessäni edesmenneen isoäitini sanat: ”Jämpti pitää olla ja lapset täytyy pittää.”

Seitsemän vuotta Paimion seurakunnassa ovat olleet antoisia ja hyviä vuosia. Jo pappisidentiteettini orastaessa ajattelin kuitenkin itseäni pienen maalaisseurakunnan paimenena. Maalla on mukavaa ja haluan tuntea seurakuntalaiseni. Paimenella on monenlaista tehtävää,

tarvittaessa paimen kulkee lauman keskellä rintarinnan seurakuntalaisen kanssa, tarvittaessa viimeisenä, jotta kaikki – heikoimmatkin – pääsisivät perille ja tarvittaessa paimen kulkee tiellä lauman edellä johdattaen. Tarvasjoen seurakunnassa on pitkään eletty epävarmuudessa papin suhteen ja odotettu, että tilanteeseen tulisi vakaa ratkaisu. Toivottavasti voisin olla pappi, joka poistaisi epävarmuuden ja yhdessä koko seurakunta, luotamuselimet ja seurakunnan työntekijät puhaltaisimme samaan hiileen niin, että Tarvasjoen seurakunta olisi elävä oksa Kristus-viinipuussa. Päätöksiä ja linjauksia tehdessä on ajateltava seurakunnan yleistä etua ja sitä, miksi yleensä seurakunta on olemassa. Ylhäältä päin on syytä kysellä ja johdatukseen on hyvä luottaa.

Jumalanpalvelus on seurakuntalaisten keskus ja yksipappisessa seurakunnassa tätä pääsee elämään todeksi. Toivon, että Jumalan kutsu palvelukseensa tavoittaisi mahdollisimman monen seurakuntalaisen. Jumalanpalveluksessa on sellaista voimaa, joka arjen keskelläkin kantaa. Kirkon kynnyks ei ole korkea.

Tervetuloa seurakuntalolle ja kirkkoherranvirastoon morjestaamaan, ovatpa askelet keveät tai raskaat. Kirkollisten toimitusten eli kasteen, avioliittoon vihkimisen ja hautaan siunaamisen yhteydessä tulemme tutuiksi jo toimituskustelujen yhteydessä.

Tuntumaa Tarvasjokeen on jo aikaisemmiltakin ajoilta. Jäähallin oven olemme useamman vuoden ajan muutaman kerran viikossa avanneet Martin ”jäkis-harrastuksen” myötä.

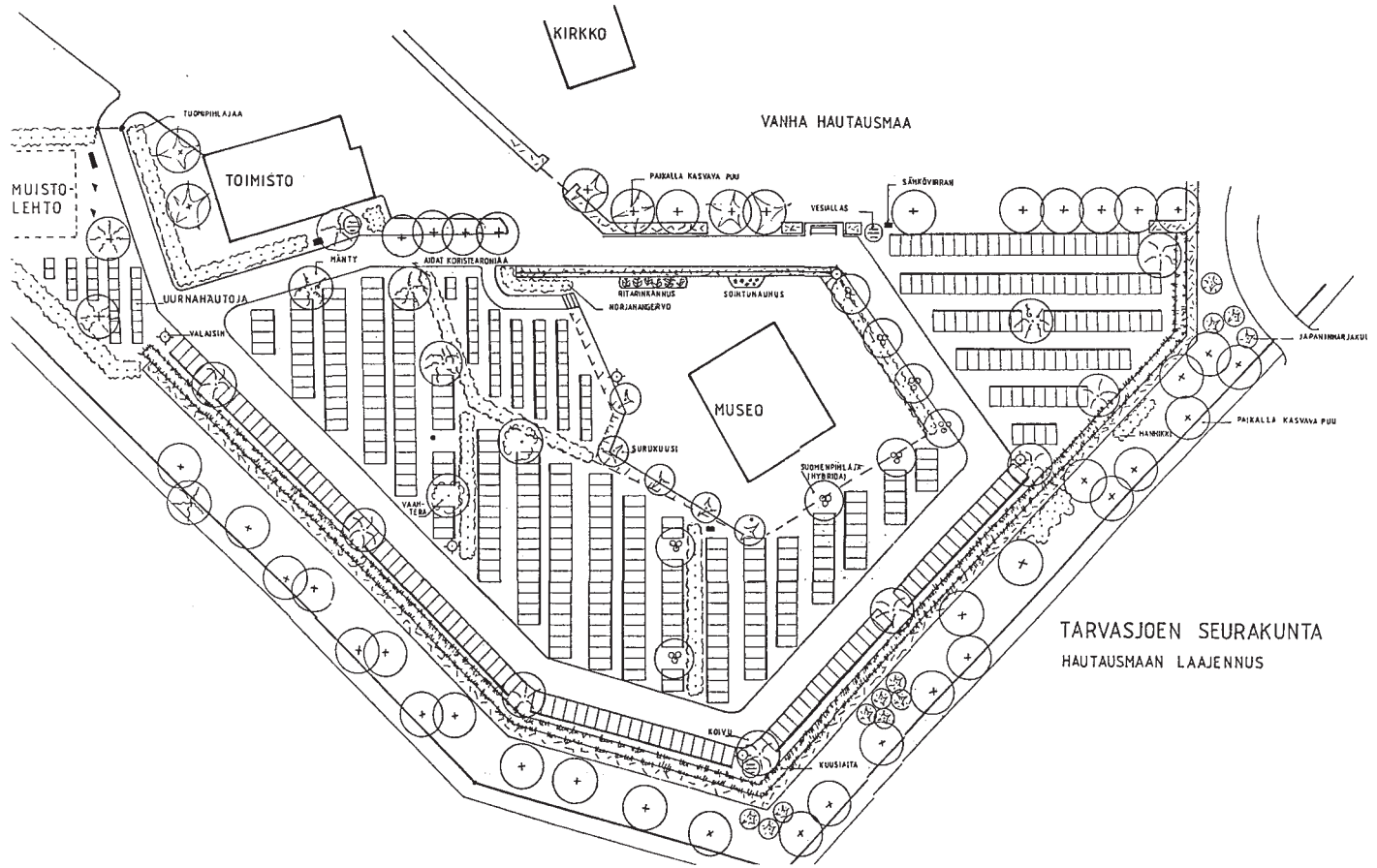
Kaupunkiperspektiivistä katsoen ei voi muuta kuin ihaila tarvasjokelaisten ur-

Hautausmaan laajennuksen vaiheita.

Edellisessä piispanarkastuksessa vuonna 1991 oli kiinnitetty huomiota hautausmaan laajennustarpeeseen. Tuolloin hautausmaan laajennus oli merkitty rakennuskaavaan nykyisen uuden hautausmaan jatkeeksi sen eteläpuolelle Kyröntien varteen. Vuonna 1996-1998 seurakunta kävi neuvotteluja maanomistajan kanssa, mutta molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun ei päästy.

Välillä hautausmaata oltiin jo viemässä pappilan viereiselle pellolle, mutta siitä luovuttiin, koska se olisi ollut hyvin kaukana kirkosta. Katseet kääntyivät vanhassa kirkkopihassa olevan hautausmaan länsipuolella olevaan puistoalueeseen. Aloitettiin neuvottelut kunnan ja kaavaviranomaisten kanssa. Tarvasjoen kunnanhallitukselta saatiin 1998 joulukuussa myönteinen lausunto hautausmaan mahdollisesta sijoittamisesta kirkkopihan länsipuolelle tietyin edellytyksin. Tarvasjoen kunnanvaltuusto hyväksyi kaavamuutoksen vuoden 2000 keväällä. Elokuussa allekirjoitettiin kaupakirja. Seurakuntaan perustettu hautausmaatoimikunta pyysi Viherpalvelu Oiva Tuomi Oy:ltä suunnitelman ja kustannusarvion. Vuonna 1999 käytiin neuvotteluja myös museo makasiiniin siirtämisestä kirkon parkkipaikan yläpuolelle, mutta Museovirasto ei taipunut asiassa, vaan suunnitelmassa tuli ottaa huomioon museorakennuksen sijainti keskellä hautausmaan laajennus-alueita.

Yleisöastokirjoitusten ja kahden kirjallisen muistutuksen käsittelyn jälkeen alkoi anomusten ja selvitysten tekeminen. Lausuntopyyntö salaojasuunnitelmasta Härkätien kuntayhtymältä sekä lausuntopyyntö alueen sopivuudesta hautausmaaksi, lupa-anomus Tarvasjoen teknisestä osastolta avo-ojan täyttämisestä, rakennuslautakunnalta maisematyölupa, hautausmaasuunnitelman ja kustannusarvion 1.102.917,00 mk (185.497,32 €) hyväksyttäminen hautausmaatoimikunta / kirkkoneuvosto / kirkkovaltuusto / Kirkkohallitus / Opetusministeriö. Lu-

vat saatiin nopeasti. Kirkkohallitus ilmoitti 27.3.2001 myöntäneensä Tarvasjoen seurakunnalle avustusta 60 % hautausmaan laajennuksen kustannuksista enintään kuitenkin 660 000 mk (111.004,03 €), Opetusministeriöstä tuli lupa 17.8.2001 ja V-S maanmittaustoimisto merkitsi lohkomisen kiinteistörekisteriin 3.8.2001. Suunnitelmat olivat kunnossa, mutta sitten ei tapahtunutkaan mitään, koska vuonna 2001 tehtiin mitava peruskorjaus pappilaa ja vuonna 2002 kirkon maalaus katsottiin kiireellisemmäksi. Mutta tänä vuonna 2003 hautausmaatoimikunta on päättänyt, että maanrakennuksesta, salaojituksista ja

pintavesiviemäröinnistä pyydetään urakatarjoukset 15.7.2003 mennessä ja työ tulisi tehdä 15.9.-28.11. 2003 välisenä aikana. Sitä ennen alueelta poistetaan puusto ja pensaat. Soranajon jälkeen alkaa kiviaidan teko, pintojen tasoitus, pintavesiviemäröinnin rakentaminen, vesijohdot vesipisteisiin, valaistus, nurmikot, istutukset ja viimeksi kivet muistolehtoon. Suunnitelmien mukaan hautausmaa on valmiina viimeistään vuonna 2005.

Oheisesta asemakaavasta selviää tulevat hautapaikat, käytävät, puiden ja pensaiden paikat sekä hautausmaan aitaus. Hautausmaalle on suunniteltu alue urna-

hautoille. Uurnahauta on 1 x 1 metrin suuruinen, johon sopii 4-6 uurnaa. Uurnahaudalle voidaan tuoda muistomerkki kuten arkkuhaudallekin ja uurnahautaa koskevat samat määräykset kuin arkkuhautauksella.

Muistolehtoon kätetään tuhka, seurakunnan tiedossa olevan kartoituksen mukaan. Omaiset eivät tiedä uurnan paikkaa muistolehdossa. Omaisille varataan kuitenkin mahdollisuus kiinnittää samankokoisia pieniä nimilattoja alueella oleviin pystykiviin. Alueelle voidaan sirotella tuhka myös nurmikenttään.

Ella Palander
hautausmaatoimikunnan sihteeri

heiluintoa. Onpa tullut pururadalla (lapsen hikoillessa jäähallissa) elettyä todeksi sekin, ettei papillekaan pieni kuntoilu pahitteeksi ole.

Näissä kirkkoherra-asioissa olen kokematon, koska Paimiossa meitä pappeja on peräti neljä. Olen kantanut vastuuta varhais-, nuoriso- ja rippikoulutyöstä, osan aikaa myös lähetystyöstä. Nämä kaikki ovat sydäntäni lähellä. Nuorisopappina harvoin pääsee syntymäpäiväkäynneille ja odotankin tutustumista pitäjän vanhempaan väestöön innolla. Kaikki ikäluokat kuuluvat Jumalan perheväkeen ja siksi seurakunnassa on tehtävä työtä, jotta iästään, sosiaalisesta taustastaan, sukupuolesta tms. huolimatta ihminen voi tuntea kuuluvansa Taivaallisen Isän perheeseen.

Puheltaessa hautausmaista, innostun. Hautausmaa on seurakunnan käyntikortti. Jo lapsena käydessämme sukuloimassa, milloin missäkin pitäjässä, kävimme aina hautausmailla. Itse muistan juoksentelleeni siskojeni kanssa pitkin hautojen reunakiviä, aiheuttaen äidille harmaita hiuksia. Mutta siis jo lapsesta asti olen rakastanut hautausmaita ja oppinut mieltämään ne Jumalan puistoiksi, joissa kiire on kaikkonut ja joissa ihmistä hoidetaan. Tarvasjoen kirkko ja hautausmaa on mitä kaunein kokonaisuus.

Näin yleisesti ajattelen, että ihmisen asenne itseä ja toista ihmistä kohtaan sekä käsiteltäviä asioita kohtaan on monin verroin tärkeämpi kuin opittu metodi tai teoria. Sydän paikallaan, Tarvasjoelle kallellaan.

Siunausta kesään ja koko elämään
Outi Niinialho
Vt. kirkkoherra

Iloiset kerhon pienimmät.

Seurakunnan päiväkerhotyö muutosten tuulissa!!!

Kasvatustyön johtokunta nimitti työryhmän, jossa itsekkin sain olla mukana työntekijän ominaisuudessa. Työryhmän tehtäväksi annettiin mietittäväksi ensi syksyn päiväkerhon työjärjestys. Entiseen "lukujärjestykseen" oli mietittävä tiettyjä muutoksia, koska ikäluokat ovat Tarvasjoella asukasluokun nähden suuria. Seurakunnalla on yksi lastenohjaaja joka vastaa päiväkerhotyöstä sekä ohjaa kaikki kerhot. Apuohjaajana on jo tänä keväänä toiminut Heli Heikkilä emäntä-vahtimestarin työnsä ohella 6 h viikossa. Hän saa myös jatkaa samalla tuntimäärällä ker-

hotyön alkaessa syksyllä (KIITOS KIRKKOVALTUUSTOLLE!!).

Muutoksen tielle jouduttiin silti lähtemään ja lopputuloksena kuitenkin se, että kaikki halukkaat lapset pystytään ottamaan kerhoon. Nelivuotiaiden kerhoajasta nipistettiin puoli tuntia ja viisivuotiaille hoidossa oleville lapsille tarjotaan yhtä kerhokertaa viikossa kahden sijaan. Kotihoidossa oleville lapsille annetaan mahdollisuus toiseen lyhyempään kerhokertaan. Kotihoidossa oleville kolmevuotiaalle kerho saatiin myös säilymään.

Uutuutena lastenohjaajan toimenkuvaan tuli vierailukäynnit eskarissa ja ryhmiksissä kerran kuukaudessa.

Käytännössä sitten nähdään, miten toimiva systeemi uudistettu muoto on ja toivon sydämeistäni, että lapset viihtyvät edelleen kerhossa.

Suurkiitokset kasvatustyön johtokunnalle, joka on ollut suurena tukena työssäni. Lopuksi pyydän Taivaan Isän siunausta tulevalle kerhokaudelle.

KESÄLOMATERVEISIN!!
Päivi Marjomaa
lastenohjaaja

OPETTAJAN TUOKSU

Maija Seimelän pikkukoulussa vv. 1926-1928

Sitä pidettiin Rukoushuoneella, pikkusalissa. Tien yli voi astella rauhassa. Siihen aikaan ei tarvinnut pelätä auton alle jäämistä.

Uudet kengät jalassa, puhdas esiliina edessä, nenäliina taskussa, äidin letittämät palmikot ja rusetit niissä. Nyt saa lähteä.

Koulupäivän alussa olivat rukoukset. Joka aamu laulettiin sama virsi, joka osattiin ulkoa:

Me kiitämme
sua Isämme
taas varjeluksestasi....

Opettaja säesti harmonilla yksiaani-sesti.

Uskontotunti pidettiin kuvataulun aiheesta. Lopputunnilla oli laskentoa. Ensi luokka piirsi viikkoonsa rivimäärin kakosia toisen luokan tehdessä sarjoittain ynnä-laskuja. Eka ja toka? ei noin pahanmakuisia sanoja silloin ollut olemassaakaan.

Välitunti. Pihalle leikkimään! Mentiin ”kyykkynattuu” ja ”peiliä”

Lukutunnilla ensi luokan tavaillessa toinen luokka kirjoitti. Tunnin puolivälissä opettaja sanoi: ”vaihdetaan aineet”. Pienemmille alkoi kaunokirjoitus. Taululla oli kirjaimen malli. Vaikeinta oli H-kirjainta vääntää. Opettaja tuli ihan kädestä pitäen näyttämään. Silloin tunsin opettajan tuoksen, sen saippuan mukaisen, jota hän oli aamulla käyttänyt.

Siinä samalla opettaja kysyi saisinko-

Euran koulun II lk. ja opettaja Maiju Seimelä vuonna 1928. Alli Koskirannan valokuvakok.

han yhden jäniksenkypälän kouluun taulunpyyhkimeksi. Hän tiesi isäni käyvän jänisjahdissa. Onnellisena sen sitten keran hänelle vein. Kuiva liitu pölysi – eihän tassua kostutettu. Mutta kuinka ihmeessä Sointun kynästä jää noin hienoa jälkeä, kun minulta tulee näin raskasta ja mustaa...

Ruokatunti. Toisella välitunnilla syötiin eväitä eteisessä penkillä istuen. Jonkun maitopullo putosi lattialle ja meni rikki. Valkea lätäkkö, lasinsirpaleita ympäriinsä. Voi kamala! Mitä opettaja nyt sanoo?

Askartelu ja käsityöt olivat hauskoja. Kynänpyyhe syntyi siten, että pinkka pyöreitä tilkkuja ommeltiin kauniin napin myötä keskeltä kiinni. Sitä tarvittiin aikanaan mustekynän pyyhkimiseen. Helppo valmistaa. Värikkäistä villalangoista pujoteltiin pannulapun kokoinen matto. Siihenkin tuotiin tarvikkeet kotoa. Samoin kauniita postikortteja, joista reunoja ommellen syntyi talo. Kellot, taulut, junat, piirongit ja pallo kova kuin mikä! Vieläkin se lentäisi pesäpallona. Vaikein ja isotöisin oli hirsitalo, kun hirtkin valmistettiin itse. Sanomalehden

palat kostutettiin ja rullattiin tiukasti hirsiksi. Täytyi siinä opettajallakin olla kärsivällisyyttä ennen kuin kaikki mökit olivat valmiina.

Mutta riemastuttavaa oli katsella näyttelyä, joka järjestettiin päätöstä edeltävänä päivänä verannalle.

Koulussa kävi joskus vieraita. Virallinen vieras oli tarkastaja Laurila, isokokoinen mies. Hän kyseli laskuja. Aika helppoja, olisimme isompiakin osanneet. Opettajaa jännitti. Sen tiesi siitä, että posket punersivat.

Kerran tuli pappilan väki, Raitalat. Rouvalla oli hieno hattu, jossa oli ruusu. Juvan Irma pistäytyi ensi luokalla ollessamme. Hän tuli katsomaan osaako pikkuveli Roope olla koulussa.

Palasin koulusta intoa täynnä. Olin saanut uuden kokemuksen lapsenelämääni. Koulun ilmapiiri kiehtoi.

Tätä minä haluan!

Laitoin kotona tuolit samaan järjestykseen kuin luokan pulpetit. Siinä näin oppilaat istumassa. Koulun pito alkoi Milloin päättyikään....

Kuukalan Olavin kanssa olemme arvelleet, ettei taida siitä joukosta enää olla muita elossa.

”- kun vanhana tietää mitä tulevaisuus oli”, kirjoittaa Eeva Kilpi. Tämä ikäluokka tuli sen ankarasti tietämään.

Kiitos elämäkoulusta ja sen opettajista. Ensimmäisestä alkaen.

18.5.2003
Alli Koskiranta

Kotiseudun mustasta mullasta nousevat talonpojan arvot

Tänä aikana puhutaan paljon arvoista. Arvolla ymmärretään tavoiteltavaa asiaa, tavoitetta, päämäärää. Puhutaan myös perusarvoista kuten vapaus tai oikeudenmukaisuus, sekä tavoitearvoista kuten jokapäiväiseen hyvinvointiimme kuuluvista konkreettisista tarpeista ja pyrkimyksistä. Arvojen yksi tärkeä merkitys on siinä, että ne antavat merkityksen työllemme ja elämällemme. Arvot osoittavat pyrkimyksillemme ja ponnistuksillemme .suunnan. Ne auttavat meitä ymmärtämään mitä varten elämme, olemme olemassa ja teemme työtä.

Aiheen otsikko herättää kysymyksen: onko talonpojalla ja maaseudulla erilaiset arvot kuin muissa ammatteluissa tai kaupungeissa? Vastaisin heti alkuun perusarvoissa ei, mutta arvostuksessa ja tavoitteissa ehkä vähän.

Historiantutkimuksen päämetodi on: Kaikella mikä on olemassa meidän aikamme on juurensa menneisyydessä. Koko yhteiskuntamme juuret ovat lähtöisin agraariyhteiskunnasta, niin myös sen arvot. Samoin kulttuurimme juuret. Jo kulttuuri sanakin kertoo maan- ja hengenviljelystä. Tämän päivän suomalaisten sukujuuret ovat harvoita kahta kolmea sukupolvea kauempana maataloudesta ja maaseudusta. Näin voimme ymmärtää, että kotiseudun mustasta mullasta nousevat maaseudun, mutta myös koko yhteiskuntamme perusarvot.

Mitkä sitten ovat nuo arvot? Viime vuosina on usein koettu fraaseiksi ne sota-aikana perusarvoiksi koetut: koti, uskonto ja isänmaa. Historiaa tutkiva näkee kuitenkin kuinka hämmästyttävästi noihin kolmeen sanaan ovat kiteytyneet esi-isiemme tärkeimmiksi kokemat arvot. Niihin sisältyi päämäärä johon pyrittiin ja joita ilman ei elämä ollut elämissen arvoinen.

Uudistilallisen talo valmistumassa noin 1910. Perhe kokoontuneena pyhäkuvaan talon eteen. Kotiseutuarkisto.

KOTILOI POHJAN

Jo silloin kun Suomenniemi asuttiin kaiken perusyksikkönä oli perhe. Kiinteä asutus alkoi aina perheestä. Kun perhe kasvoi, syntyi suurperhe ja siitä suku. Seuraava aste oli ryhmäkylä, jota asusti laajeneva suku. Laajetessaan kylät muodostivat pitäjän, kestäytyisön, josta pitäjän sana juontaa. Pitäjät muodostivat käräjäkunnan ja laajemmin maakunnan heimoittain. Kaiken kehityksen pohjana oli kuitenkin kaiken aikaa perusyksikkö perhe ja sen koti.

– Perheen perusarvoina oli rakkaus, kiintymys, turvallisuus ja huolenpito. Laajemmin suurperhe – suku vastasi sosiaaliturvasta. Perheen hyvinvointi ja menestyminen oli elämisen ehto. Vastakohtana oli miero ja kuolema.

– Perheen pohjalta nousi tärkeäksi arvoksi työ ja ahkeruus. Vain ajallaan ja itse tehty työ loi perustan elämiselle ja toimeentulolle. Ammattitaito ja koke-

muksen tuoma tieto tuli menneiltä polvilta. Se tieto ja mitä itse opittiin katsottiin tärkeäksi siirtää nousevalle polvelle.

– Tärkeä perusarvo oli myös vastuuntunto. Isä- isäntä oli vastuussa koko perheestään emännän vastuuta ja merkitystä väheksymättä. Se merkitys suvun laajetessa ja uusien vastuunkantajien kasvua myös vastuuta lapsista, vanhuksesta, perheettömistä ja myöhemmin myös työväestä. Yhteiskunnan kehityksessä vastuun piiri laajeni ja se toi verot ja rasitukset.

– Rehellisyys ja lainkunnioittaminen olivat talonpoikaisia perusarvoja. Sitä arvotettiin perheen piirissä, josta se säteili yhteiskuntaan. Sen mukaan rikos oli aina sovitettava. Länsimainen oikeus siitä, että ketään ei saa tuomita, jos häntä ei ole todistettavasti todettu syylliseksi, loi käräjäkunnat. Varhaisen ajan tärkein ja arvostetuin henkilö ennen luku- ja kirjoitustaitoa oli lainlukija eli laaman-

ni, jonka viisauteen ja rehellisyyteen luotettiin.

– Talonpoikaisen kulttuurin perusarvoksi on aina myös koettu vapaus vastuuseen sidottuna. Vapaa talonpoika oli perheen, mutta myös yhteiskunnan arvo. Yleensä me uskomme, että Suomessa ei olisi koskaan ollut orjuutta, mutta ilmeistä on ollut, että pakanuuden ajalla täälläkin oli orjuutta, joka lähinnä kohdistui lappalaisiin. Sen katkaisi viimeistään kristinuskon tulo, joskin alistus jatkui verotuksen muodossa. Oli kuitenkin aikoja 1500- ja 1600- luvuilla jolloin talonpoikien itsenäisyys oli uhattuna. Periaatteessa orjuus oli rajoillamme Baltiassa ja Venäjällä ja osa kansastamme joutui lahjoitushovien orjiksi rajan siirtäessä. Vapauden loukkaukset ovat aina nostaneet talonpojat vastarintaan, josta kertoo nuijasota ja kapinat. Itsenäisyyden ja vapauden vaatimuksen pohjalta nousevat myös eräät meille ehkä negatiivisiksi koetut arvot. Sellainen oli tilan säilymiseksi tehdyt uhraukset, jotka toiset kokivat vääräryksiksi. Koska verot ja rasitukset olivat lapsettomuuden ohella suurin syy tilan jäämiseen autioksi tai siirtymään pois suvulta, tuli tavaksi antaa tila yhdelle lapsista ja näin varmistaa tilan säilyminen. Viisaat vanhemmat kouluttivat muita lapsiaan tai ohjasivat käsityöammattiin. Hyvä avioliitto tyttärelle ja tilanjatkajalle varmisti tilan säilymistä. Varsinkin 1800-luvulla torppien perustaminen oli osa ongelman ratkaisua. Perusarvona vapaus ja itsenäisyyteen pyrkiminen loi toisaalta suurta ristiiriitaa ja perheissä katkeruutta, enemmän kuin usein uskomme. Se oli maaseudulla suurin syy vapaussotamme tragediaan.

– Vapauden arvostuksesta nousivat myös arvoiksi tasa-arvo, tasavertaisuus ja itsenäisyys. Siltä pohjalta nousee koko demokratian perusta. Yhtä tärkeää kuin ihmiselle oli omanarvon tunto, oli myös kaikkien muiden ihmisarvo.

USKONTO LOI ARVOJA

Vaikka usein koetaan uskonto yksityisasiaksi, ei kukaan voi kiistää sen voimakasta arvoa luovaa vaikutusta. Varmasti maata viljeleville esi-isillemme eläminen luonnosta ja sen lakien mukaan säiden armoilla opetti uskomaan johonkin korkeimpaan. Oikean ja väärän tajuaminen määräsi yhdyselämää ja omatunto toimi ohjaajana. Näin syntyi eettisiä, sosiaalisia ja moraalaisia arvoja.

Kristinuskon tulo antoi selkeän jumala-kuvan. Se toi uudet arvot ja syvensi entisiä. Kristinuskon tulon vaikutuksiin Suomessa luetaan yleensä lasten, erityisesti tyttölasten heitteillejätön loppuminen, orjuuden päättymisen, polttohautauksen loppuminen ja verikoston kieltäminen. Viimeksi mainittu oli kierteenä ja kunnia-asiana piinannut sukukuntia ja heimoja. Kristinuskon vaikutuksesta lainkäyttö yhteni, yhteiselo rauhoittui ja sosiaalisuus kasvoi. Köyhälle tuli ihmisarvo. Kepin ja kontin varassa elävät haudattiin kuollessaan muiden tavoin.

Tavoiteltuna arvona turvallisuus sai uuden ulottuvuuden. Enää ei jumalia ja esi-isien henkiä tarvinnut pelätä ja hyvittää, vaan Jumala oli kaiken luoja ja ylläpitäjä. Joutumatta epätoivoon kestettiin sodat, nälkävuodet, taudit ja vastoinkäymiset. Saarijärven Paavon mukainen luottamus ja lähimmäisenrakkaus antoi kestävyttä ja voimaa. Esivanhemmillemme oli selkeää mitkä asiat olivat pyhiä ja loukkaamattomia. He tiesivät paljastaa päänsä tullessaan jumalanhuoneeseen tai käydessään ruokapöytään. He antoivat kiitoksen ja kunnian Jumalalle hänen lahjoistaan. Niistä suurin oli elämän lahja. Siksi kuolema ja toivo tulevasta elämästä koettiin syvällisemmin. Syntymä ja kuolema olivat elämän perustapahtumia, joita ei työnnetty syrjään, vaan koettiin ihmisyyden tärkeiksi osaksi.

Kristinuskon mukana meidät liitettiin Ruotsiin ja läntiseen kulttuuripiiriin. Samalla se ratkaisevasti avasi maailmankuvaa, toi luku- ja kirjoitustaidon, mutta myös kavensi omaa kulttuuria. Tärkein uskonnon tuoma arvo oli lähimmäisenrakkaudesta versova sosiaalisuus. Vaikka se oli hyvin yksilöllinen arvo, sen varassa yhteiskunta kehittyi, lujittui ja yhteiskuntarauha säilyi.

Tärkeä arvo joka tasollaan oli myös rauha. Yksilölle mielenrauha ja pyrkimys rauhaan lähimmäisen kanssa oli arvokas osa ihmisyyttä. Yhteiskuntarauha ja rauha kansojen välillä oli pyydetty ja toivottu. Rauha oli riidan, sodan, kapinan ja rikkoutuneiden ihmissuhteiden vastakohta.

Uskonto sinällään katsottiin niin korvaamattomaksi perusarvoksi, että se koettiin uhatuksi, jos vihollinen olisi viime sodassa maamme valloittanut. Oikeus omaan uskontoon ja sen vapaaseen harjoittamiseen katsottiin osaltaan puolustamisen arvoiseksi.

ISÄNMAA ANTOI ELÄMISEN PUITTEET

Tietoisuus isänmaasta arvona ei ole niin vanha kuin koti ja uskonto. Tietoisuus omasta kansasta, kielestä ja maasta koettiin vahvasti kansallisen heräämisen aikana erityisesti talonpoikien ja maaseudun piirissä. Sen voimakkain yhdistävä elementti oli kieli. Tietoisuus omas-

Suku ja kylä kokoontuneena häätjuhlaan Jauholaissa ennen viime sotia. Sana pitäjä tarkoitti alunperin kestopiiriä ja kestien pitäjää. Laajentuneen suvun tai sukujen juhlapiiriä. Kotiseutuarkisto.

ta suvusta, heimosta ja kansasta, joka puhui samaa kieltä ja jolla oli sama menneisyys, koettiin tärkeäksi ja itsenäisyys saavuttamisen arvoiseksi. Perheestä alkanut laajeneminen suvuksi, kyläksi, pitäjäksi ja maakunnaksi sai korkeimman täyttymyksen itsenäisenä valtiona. Kansallisessa heräämisessä sai erityisen arvon perheen piirissä tärkeiksi koetut sanat äidinkieli ja isänmaa

Historia todistaa vahvasti, ettei eri kansallisuus-, kulttuuri-, uskonto- ja kielipohjaiset valtiot yleensä yhtenäisenä ja yksimielisenä kestä. Sen sijaan saman kansallisuuden, kulttuurin, kielen ja uskonnon omaavat pienetkin valtiot ovat yhtenäisiä ja menestyvät suuria paremmin. Näin myös meillä Suomessa. Suomi ja suomalaiset kokivat: tämä on hyvä maa ja minä olen yksi sen jäsen. Juuri itsenäistymisen ajan vielä voimakkaasti agraarinen yhteiskunta koki oman valtion antavan laajemmin ne samat elämisen puitteet kuin koti pienemmässä mitakaavassa: turvallisuuden, järjestyksen, vapauden ja rauhan. Puhuttiin kansan kodista. Kodista jota yhdisti samat juuret, sama menneisyys, sama kulttuuri, sama kieli, sama uskonto ja erityisesti samat arvot, päämäärät. Siksi itsenäisyys ja isänmaa koettiin puolustamisen arvoiksi korkeiksi arvoiksi.

On vielä muutamia näkökohtia isänmaahan liittyen, jotka nimenomaan talonpoikaisessa arvostuksessa nousevat tärkeiksi. Yhtenä on tärkeä nähdä miten arvokas ja loukkaamaton, sanoisin pyhä on aina ollut raja. Toiseksi oli aina tärke-

ää elää rauhassa naapurien kanssa. Itsenäisyyttä ja vapautta omien rajojen sisällä ei toisten ollut lupa loukata. Kolmanneksi rehellisyys ja suoruus ovat aina olleet kunniaa agraariyhteiskunnassa. Miehen sanaan luotetaan, mutta siitä on myös vastattava. Siltä pohjalta vahvistuu luottamus ja rauha. Katsoisin, että juuri edellä kerrotussa kuvastuu syvän maaseudun ja kaupungin arvostusten erot. Taajamissa huoneistojen seinät ovat rajoja. Sen takana asuvaa ei usein edes tunneta ja tavataan ehkä vain yhtiökokouksessa. Sosiaalista kontaktia ei löydetä, jos toiset ei aiheuta häiriöitä. Tämä voi heijastua myös yhteiskunnalliseen ajatteluun, jossa itsenäisyys ja itsekkyyks sekoittuvat samaksi arvoksi.

MAAILMA MUUTTUU, ENTÄ ARVOT?

Maailma ja Suomi on muuttunut ratkaisevasti viimeisen puolenvuosisadan aikana. Vielä viime sotien aikana ja ehkä vuosikymmen sen jälkeen Suomi oli selkeästi agraariyhteiskunta. Nyt maataloudesta toimeentulonsa saavien osuus on laskenut muutama prosenttiin kansatamme. Heidätkin ammatin muuttumisen takia luetaan lähinnä PK-yrittäjiksi. Toki maatalous ja Suomessa tuotetut elintarvikkeet arvostetaan korvaamattomiksi ja jo kansallisen turvallisuuden takia luovuttamattomiksi. Talonpoikien varas eivät kuitenkaan toki enää ole talonpojan tai maaseudun vuosisatojen takaiset arvot. Katsoisin, että ne ovat kuitenkin siirtyneet pääosin koko yhteiskun-

nan arvoiksi sen muuttuessa kaikenikäisiä yhä moniarvoisemmaksi.

Viime vuosina on tullut tavaksi käydä joka tasolla arvokeskusteluja ja eri yhteisöt määrittelevät omia arvojaan, jotka ovat pohjana luotaessa päämääriä. Eriyisesti yhteiskunnan eri sektorien arvokeskustelussa on noussut voimakkaasti esille perhe ja eheän kodin merkitys ja arvo. Kun edellisinä vuosikymmeninä korostettiin yhteiskunnan vastuuta kasvatuksesta, koulutuksesta, sosiaalihuollosta, vanhusten ja sairaiden hoidosta, on nyt havahduttu entistä enemmän palauttamaan perheille ja kodeille tuota vastuuta. On arvioitu, että perheyhteyden hajoamisen ja vastuun vähenemisen takia päihde- ja huumeongelmat, perheväkivalta, lasten huostaanotot, kouluvaikeudet, mielenterveysongelmat, itse aiheutetut sairaudet jne. olisivat jo viidenneksen kuntien sosiaalimenosta. Siksi on uudelleen alettu vaatia perheen vastuuta erityisesti lasten arvokasvatuksesta ja huolenpidosta. Samalla perhe- ja lapsipolitiikka on tullut uuteen arvioon.

Vanhoista talonpoikaisista arvoista yhteiskunta pitää edelleen tärkeänä tasa-arvoa, turvallisuutta, rauhaa, rehellisyyttä, lainkunnioitusta ja vapautta. Ahkeruuden, työn ja yrittämisen arvostus on vähentynyt elintason ja menestymisen tavoittelun kasvaessa. Siksi myös sosiaalisuus ja aito lähimmäisenrakkaus on vähentynyt ja siirretään vastuu yhteiskunnalle. Maaseudulle ominainen talokohenki on sielläkin paikoin kuollut. Vain omia harrastuksia palvelevat yhteisyritykset saavat ihmisiä yhteen.

Yhteiskunnan maallistuessa ja materialisoituessa myös uskonnon merkitys yhteiskunnan normittajana ja arvokasvattajana on vähentynyt. Varsinkin kasvatuksessa on viimeaikoina alettu uudelleen puhua kuinka tärkeää on oikean ja väärän merkityksen ja rajan opettaminen. Ihmisarvon ja elämän kunnioittaminen itsessä ja lähimmäisessä on ihmisen perusarvo ja yhteiskunnan säilymisen perusta. Elämän pinnallistuminen, sen rajallisuuden ja kuoleman hyväksyminen ja minkään pyhän ja arvokkaana pitäminen on monelle nykypäivää.

EU:hun liittyminen tuskin on vähentänyt isänmaan ja sen arvostuksen vähenemistä. Suomi koetaan hyväksi maaksi asua ja puolustamisen arvoiseksi. Usein sitä arvostetaan enemmän, minkä hyväksi on tehty työtä ja uhrauksia. Ehkä siksi tuntuu, että edelliset sukupolvet arvostivat enemmän sydämestään ja rakastivat isänmaata, kuin me. Nuorten miesten alttius puolustaa isänmaata näkyy ainakin valmiutena käydä sotaväki. Siviilipalveluksen kiinnostus on vähentynyt ja muuttunut enemmän vakaumuksen asiaksi. Isänmaan itsenäisyys tuskin laskee suomalaisten arvostuksessa, eikä sen tärkeimmät arvot vapaus, rauha ja turvallisuus.

Maaseudun mustasta mullasta ja historian hämärästä versoneet talonpojan arvot ovat siis edelleen yhteiskuntamme perusarvoja, enkä soisi niiden arvoina laskevankaan. Ne ovat niin koetellut ja ihmisen perusarvoja, että ilman niitä tuskin kukaan on elämisen arvoista elämää ja tulevaisuuden uskoa.

Kalervo Mäkinen

Puheenvuoro Jvaskylä/Laajavuoren Rotary-klubin arvokeskustelutarjaan.

Postikortin isänmaallinen sanoma. Tomi Kuva ky.

*Testamentti pojalleni
Sulle poikani lahjaksi
annan
Tyhjiä taskut ja
isänmaan
Kalasaunani välkkyvän
rannan
Pyhän uskon Jumalaan*

Väinö Havas

TARVASJOEN KESÄJUHLAT 27.-29.06.2003

Perjantai	klo 19	yhteislaulutilaisuus Herrasmannin laavulla
Lauantai	klo 9-11 klo 11-16 klo 12 klo 16	kotiseutukierros kesätoritapahtuma Juvan kartanolla Tarvasjoen Kesäjuhlien avajaiset Rock-tapahtuma Tiileri-areenalla
Sunnuntai	klo 10 klo 11-16	Jumalanpalvelus ja kirkkokahvit Kotiseutumuseo. Ytybrassin konsertti iltapäivällä.

**Perinteistä
EVANKELIUMIJUHLAA**
vietetään **Horristen
Leppämäessä**
keskiviikkona **25.6.2003**
kello **11.00.**

Puhujina: Kenian piispa Walter Obare, tohtori Reijo Arkkila, ro-vastit Jouko Kyyrö ja Markku Niemelä sekä rehtori Esko Laine.

**Seurakunnan
JUHANNUSJUHLAA**
vietetään **vanhan tavan
mukaan TarU:n majalla**
juhannusaattona **20.06.2003**
kello **18.00.**

Puhuvat rovasti Jouko Kyyrö ja pastori Timo Järvi-lahti. Yhteislaulua ja muuta ohjelmaa. Kahvit ja makkarat.

Muistelu 1950-luvulta.

Oli syksyinen aamupäivä joskus 1950-luvun alussa. En enää muista asiaa, minä vuoksi menin käymään Kirkonkylässä Osuuskaupassa. Kävimme siellä harvoin, kun kauppoja oli lähempänäkin. Tämä käynti on kuitenkin jäänyt mieleeni kokonaan toisesta syystä.

Vanha myymälä oli silloin Härkätien välittömässä läheisyydessä. Rappuset nousivat ovelle lähes suoraan maantieltä. Kun SOK rakensi uuden kaupan, nykyisen Tarvas-Valinnan, se tehtiin kauas vanhan kaupan taakse, kuten silloin tuntui.

Menessäni kauppaan kaikki ovet olivat avoinna, mahdollisesti tuuletuksen takia. Ehkä ikkunoitakin oli auki. Ostajia oli ennen minua odottamassa vuoroaan 6-8 henkeä. Myyntitiskin takana palveli kaksi neitosta, joiden nimiä en muista, vaikka jonkinlainen muistikuva vieläkin heistä on.

Olin hetken odotellut vuoroani, kun kirkonkellot alkoivat soida. Kello oli kymmenen. Sanomakellot, kuolinkellot, sen kaikki ymmärsimme. ”Kuka on kuolunut?” Tämä on tavanomainen kysymys vielä tänäänkin, kuten oli silloinkin. Pienellä paikkakunnalla tiedetään, jos ei ihan tunneta, kylien asukkaat laidasta laitaan. Nykyisiä asuntoalueita ei silloin vielä ollutkaan. Nyt vain ei kukaan tiennyt vainajasta.

Ovesta oikealle oli ryhmässä muutama mies ostovuoroaan odotellen. Yksi heistä aloitti virren:

”Hautaan kaikki kerran kaatuu.

Kaikki saavat tuomion.

Vaikka ruumis mullaks’ maatuu,

sielu katoomaton on.

Kerran meidät tutkitaan,

tili tarkka vaaditaan

teoistamme, puheistamme,

myöskin ajatuksistamme.”

Sanat olivat siihen aikaan käytössä olleen virsikirjan mukaiset. Kaikkien katseet olivat kääntyneet laulajaan. Tunsin heti hänet. Sehän oli Tulvan pappi. Akseli Tulva siinä lauloi vapaasti ja esittomasti.

Onko tämä jotain pelleilyä, oli ensimmäinen ajatukseni. Tunsin tämän miehen lähinnä iloisena vekkulina. Pienille lapsille hän muisti hauskan lorun tai iloisin laulunpätkän, jollaista en keneltäkään muulta meillä kävijältä muista saaneeni ja vielä juuri minulle tarkoitettuna. Koululaisille hän kajautti: ”Arvon me-

Akseli ja Hilma Tulva sekä pojan tytär Tuija kotimökin pialla 1950-luvulla. Sirkka Saaren kokoelma.

kin ansaitsemme...” Laulun sanat hän muisti tarkkaan. Nuorille neitosille hän lauloi hempoita, suloisenhaikeat kansanlaulut ja miehekkäille kuulijoille toisinaan ronskiakin tekstiä. Muisti hänellä oli ilmiömäinen kaikkeen tuohon. Vaan nyt hän lauloi virttä, osaako hän virsiäkin?

Itse osasin ensimmäisen säkeistön sanat tuosta virrestä, en enempää. Siihen luulin laulajankin sanojen loppuvan. Hän muisti kuitenkin enemmän:

”Jeesus, minua sä auta,

etten pelkoon nääntyisi.

Johda täällä henkes kautta,

etten harhaan eksyisi.

Asu, Jeesus, minussa,

että pysyn sinussa.

Minun anna armoos luottaa,

henkes hedelmiä tuottaa.”

Toisen säkeistön alkaessa myymälän takaosassa olevan konttorin ovi avautui ja kolme kuulijaa, silloinen johtaja ja kaksi toimiston tyttöä, tulivat ovelle kuuntelemaan. Kaikilla oli totinen ilme.

Viimeksi kauppaan tullut mummo laskei munakorinsa lattialle jääden hartaana kuuntelemaan. Myyntityö pysähtyi. Kaikki kuuntelivat.

”Maailma vain surun tuopi,

hädän, tuskan alati.

Iloa sun armos suopi,

siitä sydän syttyypi.

Turhuutta on aika tää,

paras toiseen eloon jää.

Autuas, ken perii taivaan,

ilo siellä iät aivan.”

Virren sanat ja kirkonkellojen jatkuva kumahtelu saivat aikaan hartaan, hautajaismaisen tunnelman.

Kuuntelin tarkkaan, mutta siitä huolimatta ajatukset karkailivat omia teitänsä. Olin lapsesta asti nähnyt tätä miestä silloin tällöin. Sanoin sedäksi, kuten siihen aikaan lapsille opetettiin. Hän oli isäni lapsuuden ja nuoruuden kavereita. Eivät nyt ihan lähinaapureita, mutta saman harvaanasutun seudun, Alikulman, poikia. Aikuisena heidän yhteydenpitonsa harveni välimatkan tähden isäni siirtymässä Tarvasjoen toiselle reunalle. Akseli Tulva sen sijaan pysyi synnyinkylässään koko ikänsä.

Hänen käyntejään meillä muistan niin kaukaa, kuin muistini yltää. Suvisena sunnuntaina hän oli menossa tyttärensä Aino Saaren ja hänen perheensä luokse käymään. Pyöräillessään hän käytti metsäisiä oikoteitä. Ne olivat lähes polkuja, jotka mutkitellen toivat meidänkin pihaan hänen oikaistessaan Suurilaan.

Neljäs säkeistö alkoi, eikä muisti pettänyt sanoissa vielääkään:

”Koska joutuu kuolon hetki,

vahvista mua armollas.

Autuas suo mulle retki

luokses ilomajahas.

Avaa ovi taivahan

Isäs huoneen avaran.

Puolusta mua tuomiolla,

suo mun luonas iät olla.”

Ihmettelyni ja epäilyni vaihtui ihailuksi. Onpa miehellä rohkeutta. Tämähän oli kuin uskontunnustus, vapaaehtois-

ti, pyytämättä. Kaikki kuuntelivat totisina. Kukaan ei lähtenyt pois, eikä tullut uusiakaan asiakkaita.

”Lausu, Isä: pyhitetty

olet kautta Jeesuksen,

hänen kanssaan yhdistetty,

osan saanut suloisen.

Armahda mua Herrani,

kun mä tulen eteesi.

Silloin kiitän hyvyyttäsi,

Kunnioitan nimeäsi.”

Viimeisen säkeistön loputtua vallitsi hetken hiljaisuus. Kuunneltiin kirkonkellojen kumahtelua. Pian nekin vaikeutivat. Johtaja tuli laulajan luo. Kuulin hänen sanovan: ”Tällaista muistutusta me kaikki joskus tarvitsemme. Kiitos.”

Hän ja toimiston tytöt menivät töitänsä jatkamaan. Ovi sulkeutui. Palvelu myyntipöydän takana alkoi.

”Sinulla sitä on tuota laulunäätä”, haalareihin pukeutunut mies sanoi. ”... ja muistia”, lisäsi toinen.

Kotimatalla tunsin, kuin olisin ollut palaamassa kirkosta. Hautajaisvirren sanat puhuttelivat ja jäivät mieleen. Kerroin isälle kuulemani. ”Akseli osaa mitä haluaa” oli hänen kommenttinsa. ”Rohkea teko kumminkin”, hän vielä lisäsi. Olin samaa mieltä.

Ajattelin kaikkea, mitä tiesin Tulvan papasta. En ehkä tiennyt paljon, mutta jotain kuitenkin. Arkityö hänellä oli seinämuurausta. Siinä hän miesten arvion mukaan oli nopea ja taitava. Tarvasjoella on vieläkin useita hyvin säilyneitä navettoja, sikaloita ja muita hänen muuramiaan ulkorakennuksia. Myös eräitä AIV-torneja hän sen ajan tarpeen mukaan muurasi. Asuinrakennukset sodan jälkeen tehtiin enimmäkseen puusta.

Meillä on pihan reunassa aitta, joka on hänen tekemänsä. Ikää sillä on jo yli 60 vuotta, eikä ajan hammas pahemmin ole hyvää muurausta murentanut. Olin vähän toisella kymmenellä, kun aittaa tehtiin. Isä oli muurarin apulaisena. Muistan vielä ne kesäiset päivät, kun rakennukselta kuului iloinen laulu tai viheltely, milloin hän ei puhunut. Se oli hauskaa vaihtelua muuten hiljaisessa arjessa.

Akseli Tulva (1891-1959) saavutti eläkeiän, mutta ei elänyt 70 vuotta. Vanhimmat tarvasjokelaiset varmaan vielä muistavat omaisten lisäksi tuon iloisin, monitaitoisen ja hyvämuistisen miehen.

Sylvi Lenkkeri

Sotainvaliidiiden Veljesliiton Tarvasjoen, Marttilan ja Koski Tl. osasto 60 vuotta

Sotainvaliidiiden Veljesliiton Tarvasjoen, Marttilan ja Kosken osaston 60-vuotisjuhlaa vietettiin Marttilan Martintalolla 5.6.2003. Juhlan ohjelma oli erittäin arvokas ja tunnelma lämmin. Onnittelijoita oli runsaasti ja kutsutut vieraat täyttivät koko salin. Juhlapuheen piti kunnallisneuvos Pertti Vuola.

Tervehdyssanoissa osaston puheenjohtaja Veikko Mäkinen kertoi osaston historian ja toiminnan pääpiirteet. Hän kertoi, että osasto on perustettu 17.3.1943. Tuolloin usea sotainvaliidi oli vielä sairaalassa tai puolustamassa maataan. Nuorimmat olivat vielä siviilissä. Alkuaikojen toiminnasta ei ole jäänyt mitään kirjallisia dokumentteja. Ainoa alusta asti mukana ollut perustajajäsen Olavi Kuukkala elää vielä Paimiossa.

Vuonna 1952 puheenjohtajaksi tuli Kaarlo Mäkinen Tarvasjoelta ja hän johti osastoa vuoteen 1989. Pitkäaikaisena sihteerinä toimi Runo Rönnemaa. Kaarlo Mäkinen seurasi nykyinen puheenjohtaja Veikko Mäkinen. Nykyisin sihteerinä toimii Kalle-Kustaa Rautoma.

Osaston toiminnan päätarkoitus on ollut koko ajan koota yhteen kaikki alueen sotainvaliidiit, hoitaa heidän hakeutumistaan sotavammalain piiriin, tukea heidän vammaisensa hoitoa ja kuntoutusta, hakea apua asuntojen peruskorjauksiin, ohjata heidän perheitään kodin hoidon ja palvelusten piiriin.

Jäsenistön yhteenkuuluvuuden, viihtyvyyden ja henkisen vireyden vaaliminen on ollut osaston toiminnas-

sa tärkeää. On tehty retkiä, ja vierailuja, osallistuttu juhliin ja piirin toimintaan. Naisjaoston toiminta on ollut aktiivista koko toiminnan ajan ja he ovat perheestään ja vammaisesta miehestään huolehtimisesta huolimatta ehtineet vastaamaan osaston emännyydestä ja toiminnasta. Hengellinen työ on ollut keskeisellä sijalla koko ajan ja mm. piirin kirkkopyhän viettoon on runsaasti osallistuttu.

Osaston vaativa tehtävä on aina ollut varojen kerääminen sotainvaliidiiden kuntoutukseen ja toimintaan. Aikaisemmin syyskeräyksessä koottiin viljaa, mutta nyt on siirrytty rahankeräykseen. Keräyksessä ovat puolustusvoimat antaneet ratkaisevaa apua. Sotainvaliidiiden vammojen hoidossa joudutaan yhä useammin turvautumaan sairaalahoitoon. Vanhat arpeutumattavat aueta, rasitukset pahentavat vammoja tai vamman seurauksena tulee uusia haittoja. Ikä alka kaikilla olla jo korkea.

Tulevaisuus onkin osaston toiminnan huolenaihe. Jäsenistö vanhenee ja vähenee. Toiminnan painopiste on siirtynyt vähitellen piirin vastuulle. Tukijäsenet ovat ottaneet vastuuta. ”Toiminnan uskomme kuitenkin jatkuvan niin kauan, kunnes meidät kaikki on kutsuttu viimeiseen iltahuutoon”, luottaa Veikko Mäkinen.

Sotainvaliidiiden osastoa onnittelivat myös kunta

ja seurakunta.